



Vata fest

magazín

VATA FEST MAGAZÍN – magazín plný komunity a kultúry | číslo 1

Dátum vydania: október 2020

Téma vydania: Budúcnosť je tu

Nepredajné

TITULNÁ STRANA

Budúcnosť je tu
Ľubomír Slovinský

ŠÉFREDAKTORKA

Miroslava Sabová Dudášová

REDAKCIA

Eva Mančíková
Zuzana Šutová
Zuzana Slahučková
Ema Mančíková
Eva Ďuricová

FOTOGRAFIE

Stanislav Klačanský
Miloš Štefanka
Šimon Kavuliak
Dominika Behúlová
Ljuba Terukova
Michaela Krištof
Mária Badinská

ILUSTRÁCIE

Ľubomír Slovinský
Frederika Kurbelová Fačkovcová
Aneta Zedníková
Sára Paldanová
Ester Hvojníková

JAZYKOVÁ KOREKTÚRA

Miroslava Ujlacká

NÁKLAD

250 kusov

VYDAVATEĽ

KC PRIESTOR, Dionýza Štúra 759/35,
Sereď, 92601, IČO: 48484873



vata úvod



SHMÚ nám hlásilo, nebojte, dážď vás obchádza. Pršalo v piatok večer aj v sobotu ráno. Síce s oneskorením v oba dni, ale s radostbu vychádzajúceho slnka sme takto otvárali druhý ročník Vata festu.

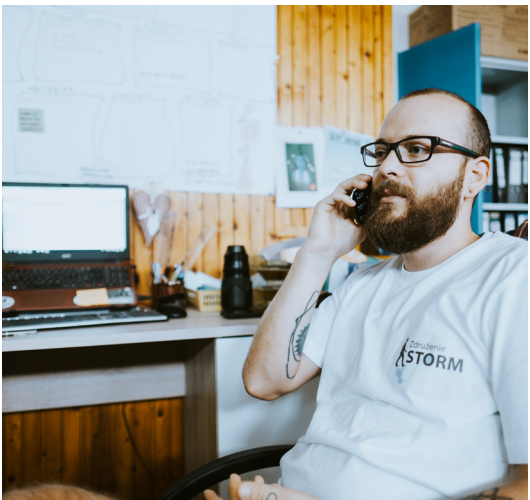
Nevedeli sme, koľko ľudí príde, či nebudú ešte naše deti splácať dlh po kultúrnych výstrelkoch svojich rodičov, či umelci nebudú odchádzať s pocitom, že ich hostili nekultúrne hovädá. Prišlo vás 1500, väčšina umelcov chcela spoluprácu aj do ďalšieho roka a dokázali sme vyplatiť všetkých zapojených. Aj keď je pravda, že väčšina vystupujúcich prišla pre pekné modré oči a kus sľúbeného burgru z Forkys.

V novembri 2019 sme sa rozhodli, že spravíme aj tretí ročník. Mal byť iný, viac šialený, viac umelecký. Zameraný na budúcnosť, ktorú sme cítili tu a teraz. Cítili sme, že spoločnosť sa mení a my to chceme cez našich umelcov prezentovať. Veru, budúcnosť naozaj prišla, akurát iná, ako sme cítili. Nebola ani príliš kultúrna.

Veríme však, že náš život je taký, aký si ho spravíme. Ako sme schopní fungovať ako komunita. Ako sme schopní vidieť krásu, aj keď sú výstavy zrušené, počuť hudbu, aj keď sú koncerty zakázané, podporiť umelcov, aj keď nemôžu stáť na pódiumoch, inšpirovať sa, aj keď sa nemôžeme stretávať.

Je to fest iný, je to magazín. Prináša krásu aj inšpiráciu na papieri, užite si ju. My sme ich prípravu užili veľmi. Nevieime sa vás dočkať na otváraní vytúženého tretieho ročníka Vata festu. Vidíme sa v roku 2021.

Mirka Sabová Dudášová a váš PRIESTOR



vataobsah

Dedičstvo	10
Manuál správneho separovania odpadu	18
Count Down to Zero	24
Sentencia	30
Vata pexeso	36
Vata pohľadnice	41
Svet menia k lepšiemu ľudia, ktorí robia svoju prácu slobodne	46
Teraz je čas vidieť pekné veci	54
Vďaka umeniu môžeme komunikovať kontroverzné témy prirodzeným spôsobom	62
Strach mám veľmi často, ale nie o seba, ale o klientov	68

PRÍRODA

je tu



**Príroda sa nezačína hranicami
tatranského parku. Tá naša
mestská je všade okolo nás.**

**Prečítajte si príbeh najväčšej
environmentálnej záťaže
v našom regióne. Naučte sa
správne narábať s vlastným
odpadom a získajte tipy
od mladých ľudí, ako žiť
bližšie k prírode.**

Príroda je tu a potrebuje nás.



Dedičstvo

autor: Eva Mančíková, foto: Šimon Kavuliak, Ondrej Kurbel, Marek Eštočin

Rodič vyzrie z okna, ako sa deti hrajú na ihrisku za panelákom. Prvé, čo si všimne, sú čierne bodky nafúkané na okne. Bez slova sklo utrie. Zvykol si.

Bývame ďaleko od skládky lúženca, odpadu z Niklovej huty, vietor však donesie čierny prach každý rok aj k nám. jemné čiastočky sa dostanú aj do bytov, my vezmeme vysávač a zbavíme sa ho za pár minút. Niklová huta Sereď nám zanechala prázdne miestnosti rozpadajúcich sa budov a jednu horu lúženca. Na pohľad je to kopec zarastený zeleňou, v niektorých budovách opäť ožil priemyselný život a za hrozbu pre ľudské zdravie by ju už nikto nepovažoval. Opak je ale realitou.



Začala v roku 1963

Kedysi bola Niklová huta jediný zdroj niklu v Československu. V roku 1963 sa začala jeho výroba. Súčasťou produkcie bol rad nebezpečných látok. Denne sa privážali tisíce ton rudy, nikel bolo potrebné vyrobiť čo najskôr. Vedľajší produkt, teda nepotrebný odpad z jeho výroby, sa nachádzal v blízkosti fabriky a za tridsať rokov aktívnej produkcie niklu sa rýchlo nahromadil. Likvidáciu podniku schválila vláda v júni 1993, no ešte roky sa posúvala. Areál, ktorý po ňom ostal, dodnes využívajú súkromné firmy. Ten patrí takisto medzi ťažké environmentálne záťaž Slovenska. Vybité okná bez skiel ponúkajú výhľad na ďalšie „dedičstvo“, ktoré nám po hute ostalo. Halda lúženca – za 30 rokov výroby niklu sa vyprodukovalo 6,5 miliónov ton jemného čierneho prachového materiálu, ktorý obsahuje najmä železo a silikáty – kremičitany.

Aj areál niklovky patrí medzi ťažké environmentálne záťaž Slovenska.

Rozprestiera sa na ploche 34 hektárov a na najvyšších miestach dosahuje výšku 35 až 40 metrov. Na skládku sa pozeráme všetci, no výsledky jej monitorovania sú len čiastočne zverejňované. Dostala sa na reliéfy máp a je zakreslená vo vrstevniciach. Za tie roky, ktoré je súčasťou Serede, sa už po častiach zatrávnila a stala sa súčasťou tejto zabudnutej mestskej časti. Zeleň na nej sa však narúša neustálou ťažbou natoľko, že nezamedzuje šíreniu toxického prachu. Ten ovplyvňuje všetko nad aj pod povrchom.

Je vo vzduchu

Vietor rozfúka peľ na jar, teplý vzduch v lete, žlté listy v jeseni a prašan v zime. Taktiež rozfúkava každoročne až 600 ton jemného prachu zo skládky lúženca do nášho ovzdušia, čo má dopad na jeho čistotu.

Čiastočky neovplyvňujú len Sereď, ale aj okolie ako Dolnú Stredú, Váhovce, Veľkú Maču či dokonca mestá ako Galanta, Sládkovičovo, Hlohovec, Piešťany, Dunajská Streda aj Bratislava. Znečistený vzduch spôsobuje alergie, astmu, respiračné či onkologické

Je vo vode

Ešte počas aktivity Niklovej huty sa lúženec na vznikajúcu skládku nenosil ručne, ale dopravoval sa vodou, v ktorej bola vysoká koncentrácia amoniaku.

V čase fungovania závodu sa nezabezpečilo odizolovanie podložia, kvôli čomu začalo dochádzať k prenikaniu potenciálne toxických prvkov a iných zlúčenín. Spodné vody v našom okolí sú zamorené ťažkými kovmi. Boli v nich zistené zvýšené

Znečistenie vzduchu drobnými časticami je veľkou hrozbou v celej Európe. Ročne na jeho následky predčasne umrie približne 370 tisíc ľudí.

ochorenia. Znečistenie vzduchu drobnými časticami je veľkou hrozbou aj v celej Európe. Kvôli respiračným ochoreniam ročne predčasne umrie približne 370 tisíc ľudí.

Prachový oblak väčších rozmerov zhoršuje viditeľnosť, preniká do domov, znečisťuje otvorené vodné plochy a upcháva póry rastlín. Skládky je teda zdrojom prachu, ktorý ovplyvňuje kvalitu vzduchu. Ten znečistenie roznáša aj do pôdy a podpovrchovej a povrchovej vody.

obsahy niklu, kobaltu a chrómu.

Nikel je striebrolesklý kov, vyvoláva kožné vyrážky a niektoré zlúčeniny vyvolávajú rakovinu pľúc a nosných dutín. Kobalt je prudko jedovatý a môže spôsobiť zápal kože. Práca s týmto kovom sa ale nezaraďuje medzi rizikové. Rozpusťné zlúčeniny chrómu môžu podráždiť sliznicu, oči a kožu. Pri dlhodobom vdychovaní chrómu vznikajú nádory pľúc či alergické reakcie. Voda aj so všetkými týmito látkami s nadlimitnými hodnotami sa šíri ďalej, najmä v smere prúdenia podzemných vôd.

Je v pôde

Znečistená je aj pôda pod skládkou či bývalou hutou. Hoci sa všetok odpad nachádza v časti, ktorú môžeme označiť za priemyselnú, úzko susedí s poľnohospodárskou pôdou, záhradkárskou oblasťou a obytnými domami.

Zistená kontaminácia pôdy je takého rozsahu, že limituje jej ďalšie využitie. Kvôli kritickým hodnotám nám hrozí nepriamy kontakt so zasiahnutou pôdou cez konzumáciu produktov zo záhrad a kontaminovaných polí. V blízkom okolí sa pestuje kukurica či pšenica. Pred šiestimi rokmi sa z polí odobrali vzorky, ktoré preukázali vysoké hodnoty niklu a chrómu. Limit pre toxický nikel je pre obytnú zónu 250 mg/kg a pre priemyselnú 500 mg/kg. Na poliach je hodnota prekročená na hodnotu 475 mg/kg a na skládke je to až neuveriteľných 2461 mg/kg.

Karcinogén chróm je na tom ešte kritickejšie. V obytnej zóne môže dosahovať limit 500 mg/kg, v priemyselnej 1000 mg/kg.

Na Slovensku sa veterná erózia v porovnaní s vodnou natoľko neprejavuje, ale v Seredi existuje už od začiatku prevádzky továrne.

Je súkromná

Aktivisti, ktorí sa snažili problém vyriešiť, vždy počuli od orgánov štátnej moci odpoveď: „Nič sa s tým nedá robiť“. Vo verejnej dražbe halda (aj areál) pripadla do súkromných rúk, čo neskôr značne obmedzovalo všetky pokusy na rekultiváciu. Spomínané limity presahujú takzvaný intervenčný limit 20 násobne, čo je hranica, kedy Ministerstvo životného prostredia musí zasiahnuť z dôvodu vysokej kontaminácie. Odkedy nebezpečnú skládku vlastní firma, štát, zdá sa, nemusí robiť nič.

Majitelia skládky lúženca sa od jej vzniku vymenili niekoľkokrát. Pôvodne halda patrila Niklovej hute, nasledovala firma ABH-BEL Bratislava. Tá kúpila celú skládku za 67 tisíc korún a sľúbila bývalému závodu, že zabezpečí biologickú aj pôdnu rekultiváciu. Skládku však čoskoro patrila druhej firme.

Ďalšími majiteľmi boli firmy Metaltrade z Košíc,

Odvoz šiestich miliónov ton lúženca by mohol trvať až 600 rokov.

Priamo na poli je hodnota 3712 mg/kg chrómu. Na skládke lúženca je to až 20 405 mg/kg. Kontaminovaná pôda ovplyvňuje celkový stav životného prostredia v širokom okolí. Medzi ekologické problémy patrí znečisťovanie okolitej prírody, toxická prikrývka na rastlinách, vplyv na ryby aj vodné živočíchy.

Ferromin, Ferroport, General Cargo Service či Privéefina. Pritom už prvá firma ABH-BEL mala na základe rozhodnutia samosprávnych orgánov skládku zrehabilitovať.

Podobne v roku 2000 Okresný úrad v Galante nariadil rekultiváciu skládky vtedajšiemu majiteľovi, firme Ferromin. Aj



Online podpis TU



keď skládku vlastnilo niekoľko rôznych majiteľov, vždy sa s lúžencom postupovalo rovnako. Povrchovo sa ťažil a odvážal. Aj napriek tomu, že technológiám spracovania sa venovalo viacero odborníkov, či sa prichádzalo s rôznymi možnosťami rekultivácie, vždy sa skončilo len pri rozhovoroch a nápadoch.

V súčasnosti je skládka pravdepodobne v rukách rakúskej firmy, a tak sa celý takmer nekonečný príbeh dostáva do ďalšieho dejstva.

Na Slovensku sa nachádza približne 25-tisíc neregistrovaných a nezmonitorovaných skládok, medzi ktorými je aj tá naša seredská. Rekultivácia skládky mala byť už dávno za nami, no napriek tomu sa na nej stále lúženec ťaží a práši. Pri takom veľkom množstve lúženca ako sa nachádza v Seredi, by odvoz šiestich miliónov ton mohol trvať až 600 rokov.

Pokusy o rekultiváciu boli doteraz neúspešné, zo strany štátu takmer žiadne. Existujú len sľuby a slová, no k riešeniu záťaže neprichádza.

Je to na nás

Je nás viac ako 15-tisíc obyvateľov na 6 miliónov ton prachu. Práve naše generácie toto „dedičstvo“ nesmú posunúť ďalším.

Naše deti, vnučky a vnuci či mladší súrodenci už nemusia dýchať znečistený vzduch a báť sa kontaminovanej vody či nejedlých vypestovaných plodov.

Ak chcete prejsť „Z čiernej na zelenú“, teraz máte možnosť podpísať petíciu s rovnakým názvom.



PETÍCIA

ZA RIEŠENIE ENVIRONMENTÁLNYCH ZÁŤAŽÍ

Sereď – Niklová huta – areál bývalého podniku a skládka lúženca
(SK/EZ/GA/221 a SK/EZ/GA/222)

My, dolupodpísaní občania žiadame príslušných zástupcov štátu, osobitne Ministra životného prostredia SR, Ministra pôdohospodárstva SR a Ministra zdravotníctva SR, aby urýchlene prijali opatrenia vedúce k riešeniu environmentálnych záťaží súvisiacich s Niklovou hutou Sereď, najmä:

1. **Analyzovať aktuálny právny stav environmentálnych záťaží.**
2. **Zabezpečiť rozšírený a funkčný monitoring kvality ovzdušia, podzemných vôd a pôdy.**
3. **Vypracovať analýzu vplyvu environmentálnych záťaží na kvalitu verejného zdravia.**
4. **Vypracovať komplexný projekt rekultivačných a sanačných opatrení.**
5. **Pripraviť a spustiť financovanie sanačných prác.**

	Meno a priezvisko	Adresa trvalého pobytu	Podpis
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			

Petičný výbor: 1. Viliam Javor, Krásna 1288/8, 926 01, Sereď, zástupca petičného výboru
2. Bc. Miroslava Sabová Dudášová, Svätoplukova 2030/1, 926 01, Sereď, člen petičného výboru
3. Mgr. Michaela Pastorková, Lipová 2416/19, 926 01, Sereď, člen petičného výboru
4. Ing. Ondrej Kurbel, Malá 2654/29, 92601, Sereď, člen petičného výboru
5. Mgr. Zuzana Šutová, PhD., Hlavná 992/47, 92401, Galanta, člen petičného výboru

pridaj sa do zelenej komunity,

podpísané hárky môžeš
zaniest' na jedno zo zberných
miest zverejnených na
www.zciernejazelenu.sk



Manuál správneho separovania odpadu

autor: Zuzana Šutová, Zuzana Slahučková, Ilustrácie: Ľubomír Slovinský

Úplne najlepším krokom, ktorý každý z nás môže spraviť pre ochranu našej Zeme, je neprodukovať žiaden odpad. Dá sa to, ale pre bežného smrteľníka to môže byť komplikovaná a obmedzujúca cesta. Tým najjednoduchším, s čím môžeme začať, je správne separovať.

V dnešnej dobe by triedenie odpadu malo byť pre každého samozrejmosťou. Stačí však letný pohľad do zbernej nádoby v meste a môžeme vidieť, že to tak nie je. Avšak triediť odpady má zmysel. Či už pre to, že len správne vytriedený odpad sa dá opätovne použiť, alebo pre to, že ak by každý z nás správne separoval, mestám a obciam by závatne klesli výdavky spojené s odvozom a skládkovaním odpadu, teda by výdavky klesli aj samotným občanom.



Typický slovenský smetný kôš podľa Inštitútu cirkulárnej ekonomiky

**Ak správne separujeme, dokážeme
znižit' svoj vyprodukovaný odpad
o viac ako 90%.**

Základné rozdelenie zberných nádob na Slovensku je nasledovné:

- modrý kôš na papier,
- zelený kôš na sklo,
- žltý kôš na plasty,
- červený kôš na kovy,
- oranžový kôš na nápojové kartóny,
- hnedý kôš na bioodpad,
- čierny kôš na komunálny odpad.

Ako je to v Seredi?

Toto rozdelenie sa môže v jednotlivých mestách a obciach líšiť, preto je vždy dôležité riadiť sa všeobecne záväznými nariadeniami danej obce.

V Seredi sa do žltých nádob ukladajú okrem plastov aj kovy a nápojové kartóny, modré nádoby sú určené na papier a zelené na sklo. Od nového roka pribudnú hnedé nádoby na bioodpad, a to aj na sídliskách.



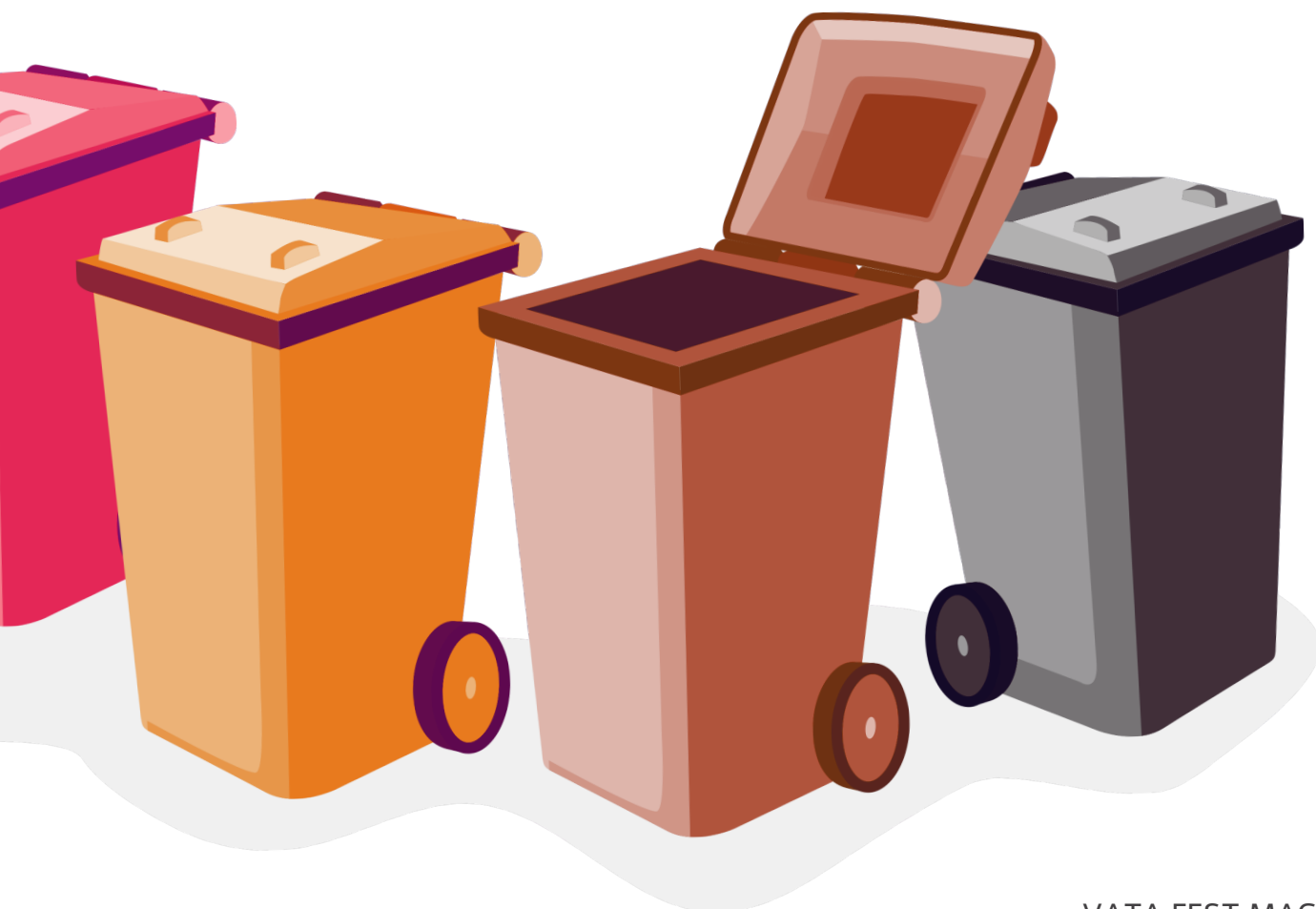
Ako rozoznám, čo patrí do ktorej nádoby?

Úplne najbežnejšou chybou, ktorej sa ľudia dopúšťajú, je, že neseparujú všetko. Napríklad, za plasty považujú iba fľaše z nápojov. Takto v komunálnom odpade končia tony ďalších obalov, ktoré mohli byť takisto zrecyklované, či už ide o obaly od keksíkov, jogurtov alebo kozmetiky.

Základným pravidlom, kam ktorý odpad patrí, sú recyklačné symboly, ktoré sú uvedené na obaloch výrobkov. Každý odpad

pred vyhodením treba jemne opláchnuť, ak je znečistený, a zároveň, oddeliť jednotlivé súčasti obalu, ak patria do rozdielnych zberných nádob.

Napríklad, zo sklenených fliaš je potrebné odstrániť vrchnáky, ktoré patria do kovov, plastové téglíky rozdeliť od papierovej etikety a jednotlivé časti vyhodiť do zodpovedajúcich nádob. Okrem toho, každý odpad, ak je to možné, treba stlačiť.



SKLO

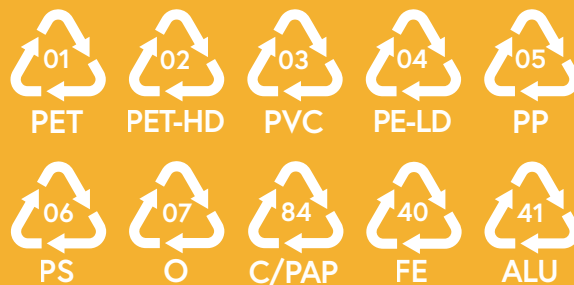


Velkou výhodou skla je, že sa dá recyklovať prakticky donekonečna.

Ide o fľaše, okenné tabule, poháre zo zaváranín a iných potravín alebo sklené črepy.

Do zelenej nádoby NEPATRÍ keramika alebo porcelán (tieto patria do zmesového odpadu), zrkadlá, sklo s prísadou kovov, obrazovky z televízorov (patria na zberný dvor) alebo žiarovky (patria do elektroodpadu, ktorý môže byť odovzdaný do špeciálnych zberných nádob určených na elektroodpad alebo na zberný dvor).

PLAST



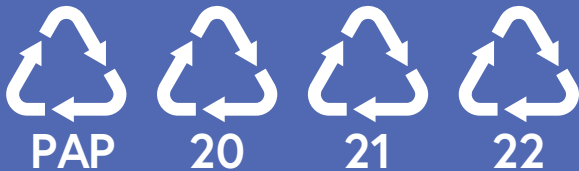
Každú plastovú fľašu pred vyhodením stlačte, rovnako aj nápojové kartóny a plechovky. Šetríme tým miesto v zbernej nádobe aj pohonné hmoty potrebné na odvoz odpadu, čím znižujeme množstvo skleníkových plynov.

Do žltých nádob patria aj tégliky od jogurtov, plastové vrecká, fólie, igelitové tašky, obaly od kozmetiky, obaly z rôznych potravín, polystyrén.

Do žltej nádoby NEPATRIA mastné, znečistené obaly so zvyškami jedla alebo kozmetiky. Nemusia byť dokonalé čisté, ale pred vyhodením je dobré obal jemne opláchnuť. Plastové obaly znečistené motorovým olejom a chemikáliami je lepšie odovzdať na zbernom dvore.

V Seredi sa spolu s plastmi zbierajú aj tetrapaky a kovy, preto do žltých nádob patria aj všetky nápojové plechovky, viečka od jogurtov, konzervy, hliníkové tuby, hliníkové fólie alebo obaly od sviečok.

PAPIER



Do modrej zbernej nádoby patria stlačené krabice a kartóny, noviny, časopisy, zošity, reklamné letáky, katalógy, knihy bez tvrdej väzby, atď. V prípade dokumentov viazaných kancelárskymi sponkami nie je potrebné tieto sponky odstraňovať.

Do modrej nádoby určite NEPATRÍ papier a krabice znečistené alebo mastné od jedla (napr. krabice od pizze), alebo mokrý papier. Obaly od vajíčok alebo rolky z toaletného papiera odporúčame kompostovať. Môžete ich však tiež vhodiť do modrej nádoby.

BIO



Každý, kto začne poriadne separovať, zistí, že prevažnú väčšinu zostávajúceho odpadu tvorí bioodpad, teda šupky z ovocia a zeleniny, škrupinky z vajíčok. Ak človek žije v rodinnom dome, ideálnou voľbou je záhradný kompost.

Výbornou voľbou pre ľudí žijúcich v bytoch je buď spoločný susedský kompostér, alebo domáci vermikompostér, v ktorom sa o zvyšky potravín postarajú špeciálne kalifornské dážďovky.

Takýto kompost nezapácha, dážďovky zjedievajú všetky rastlinné zvyšky a sú celkom exotickým domácim zvieratkom.

Ak sa pre ne rozhodnete, nakoniec zistíte, že do bežného zmesového odpadu nevyhadzujete takmer nič. Najlepší odpad je žiaden odpad.



Count down to zero

autor: Eva Ďuricová, foto: VitaTiim - Ljuba Terukova, Stanislav Klačanský, KC PRIESTOR

Prírodné katastrofy, plastové ostrovy v oceánoch, znečistené rieky aj lesy, globálne otepľovanie - to sú genericky známe a diskutované témy. Ja mám 18 rokov a medzi rovesníkmi vnímam, že sa tieto hrozby stali súčasťou ich života, niečo s čím žijú od malička a jediné, čo pre to môžu spraviť, je sa s tým zmieriť. Opak je však pravdou.

„Odpočítať“ alebo eliminovať svoj odpad, môže naozaj každý. Stačí začať maličkosťami.



V dnešnej dobe už každý počul o slovnom spojení zero waste. Je to koncept životného štýlu spočívajúceho v obmedzení odpadu na úplnú nulu. Veľa ľudí namieta, že tak sa žiť predsa nedá - aspoň nie zo dňa na deň - a ja s nimi úplne súhlasím. Popri životnom štýle, aký naša civilizácia vedie, by absolútne netvorenie odpadu bolo nielenže ťažko realizovateľné, pre niektorých aj celkom nemožné.

Čo však možné je, sú malé zanedbateľné zmeny v našich návykoch. Ak sú vykonávané veľkým množstvom ľudí, môžu mať úžasný dopad na naše okolie. Úplným začiatkom, maličkosťou, ktorú môže priniesť naozaj každý do svojej domácnosti, je separovanie odpadu. Každý z nás určite zažil prednášky o správnom separovaní, či už v škole, alebo v práci. Ak nie, manuál nájdeš aj v tomto magazíne.

Vďaka dvom veciam som presvedčená, že separovanie je také dôležité: osobná zodpovednosť a znovupoužiteľnosť.

Na dvojdňovom kempe Count down to 0, ktorý vám o chvíľu podrobnejšie predstavím, sme mali veľmi zaujímavú debatu. Tá ma prinútila pozrieť sa na separovanie z iného hľadiska. Diskutovali sme o tom, prečo by za nás

nemohli separovať nejaké externé spoločnosti, ktorým by sme mesačne platili - bolo by to ľahké, nemuseli by sme nikoho vzdelávať a navyše by tým vznikli nové pracovné pozície.

Všetko sú to silné aj pádne argumenty hovoriace za. Na čom sme sa však na konci debaty zhodli bolo, že ak separuje jednotlivci,

Vďaka dvom veciam som presvedčená, že separovanie je také dôležité: osobná zodpovednosť a znovupoužiteľnosť.

cíti, že sa podieľa na riešení problému odpadu, a tým cíti aj osobnú zodpovednosť, čo by v opačnom prípade úplne chýbalo.

Od minulého roka má KC PRIESTOR možnosť spolupracovať na spoločnom projekte pod záštitou programu Erasmus+.

PRÍRODA JE TU

Našou partnerskou organizáciou je Vitatiim, nezisková organizácia z mesta Narva, a spoločným cieľom je cez rôzne druhy médií a podujatí v našich mestách rozviriť medzi ľuďmi diskusiu práve na tému odpadu, ktorý tvoria a životného štýlu, aký vedú.

Separovanie, dokonca ani recyklovanie nestačí. Riešením je tvoriť menej odpadu. Riešením je, aby sme sa ako ľudstvo naučili vnímať, čo je odpad, kedy ho tvoríme a či to tak naozaj musí byť.

Prvým krokom je prestať robiť bežné veci bezmyšlienkovito

Pri nakupovaní zeleniny, ovocia alebo pečiva je naozaj ľahké dať všetko do sáčkov. Tie však použijeme iba na cestu z obchodu domov a potom končia v koši. Samozrejme, dajú sa použiť dva, možno trikrát, ale tam sa životnosť plastového sáčku končí. Skvelou náhradou sú bavlnené vrecúška. Dajú sa ušiť zo starých záclon, ale predávajú ich už aj v niektorých potravinách či v drogérii. Do nich sa vojde od 2 kíl zemiakov cez papriky a rajčiny až po chlieb, pečivo alebo školské desiaty.

Chce to len zmenu návyku a je to naozaj skoro zadarmo. Jediné, čo nás to stojí, je na to pred odchodom do obchodu myslieť. Vete si predstaviť, koľko zbytočne vyrobeného materiálu by sme ušetrili? Možno by sme sa potom pri každej prechádzke po "títeši" nemuseli pozerieť na poletujúce mikroténové sáčky a igelitky v korunách stromov.

Ďalšou skvelou vecou je nosenie vlastného príboru a cestovnej fľaše

Nepochybne, majú svoje nevýhody oproti tým jednorazovým, zaberajú miesto v batohu, musia sa po použití vždy poumývať. Množstvo materiálu, ktorý týmto spôsobom bude ušetrený, považujem za veľkú výhodu.



Na záver mám pre vás úžasnú správu: toto všetko vieme ľahko ovplyvniť!

Ak hľadáte potraviny bez obalu, u nás v Seredi môžete nakúpiť napríklad v bezobalovom obchodíku Odvážte si. Pre domáce vajíčka, maslo či džemy vyhľadajte na Facebooku skupinu poMOCnica poŽIČovňa a poŽIVEň Sered'.

Udržateľnejšie kúsky oblečenia môžete nájsť napríklad aj v našom seredskom sekáči a kto hľadá kvalitu a slovenskú výrobu, môže navštíviť napríklad obchodík Kumšt na Nádvorí v Trnave.



workshopy s organizáciou
Vitatiim sa uskutočnili
aj v PRIESTORE



UMENIE

je tu



**Básne mladých spisovateliek,
pexeso s umeleckými dielami
vytvorených v našom regióne
či pohľadnice, ktorými môžete
potešiť blízkych, s ktorými sa
práve nemôžete stretnúť.**

**Zabavte sa umením, ktoré
môže byť viac ako len vatou
v náročných časoch.**

Umenie je tu. Pre vás.



TAMARA SUTTOVÁ

Tamara má 19 rokov a študuje na škole umeleckého priemyslu Josefa Vydru. Voľný čas trávi turistikou, tvorením, písaním či zapájaním sa do rôznych dobrovoľníckych aktivít.



TERÉZIA MARKUSKOVÁ

Rada udrie sklíčkom okuliarov do hľadáča fotoaparátu a zaspieva refrén pomalej piesne. Začne o tebe písať báseň, no dokončí ju o sestre. Rada trikrát prečíta vetu na prvej strane knihy a povie, že je zamilovaná do Ježiša.



EVA MANČÍKOVÁ

Eva má 16 rokov a je študentkou gymnázia v Seredi. Básne píše už od svojich 10 rokov, pričom skladať strofy je jej obľúbený koníček. Rada však píše aj prózu a články. Venuje sa dobrovoľníckym aktivitám v našom meste.



ALEXANDRA SUTTOVÁ

Saša má 19 rokov a študuje na strednej odbornej škole pedagogickej. Je zasnená dobrodružná duša, ktorá sa veľmi rada smeje. Najradšej trávi čas s rodinou a s priateľmi.

CESTA

A tak tu teraz ležím.
Spadla som, či ma niekto zhodil?
Viem len, že premávku kazím.
Niekto z auta ženu vyhodil.

Blížia sa mrazy
a ja ležím nahá.
Vždy ma niečo zrazí,
vietor do tváre šľahá.

Možno sú tí v autách hlúpi,
je ťažké byť sama so sebou.
Škoda, že nikto nevystúpi
a nevezme ma domov...

Eva Mančíková

DOTKNÚŤ SA DNA

Hlboko vo mne.
Neviem presne
čo tam
prebýva.

Hlboko na dne.
Možno nič.
Či Niečo?
Ukrývam.

A nevidím.
Necítim.
Nedokážem.
Žiadny náznak.
Tak...?

Čo teraz?

Len nechat'
sa
objavit'.
Prebádat'.
Ním.
A potom uvidím,
ako sa
premením.

Je to ťažké.
Krásne.
Dotknúť sa
dna
vlastného
sna.
A zrazu pochopiť,
koho v sebe nosím.

Alexandra Suttová

Nadech.
Co se děje?
Výdech.
Sem ve svém těle?
Jen klid
říkám si
A vsechen ten lid
nic si
Nevšimnou
a já každou vteřinou
strácím kontrolu.
Panika.
Už nic nevnímám.
Jen strach.
Jak sedá prach
na všechny mé vzpomínky
Na celé mé já
Jen mé dva pramínky
slz, chtěj prát se dál
Čo když se zblázním
Nebo jen blázním
Strach
Prázdno
Padám na dno
Svého bytí
Nádej žití
Vyprchala jako vůně uschlej ruže
Už mi nik nepomůže
Všechny ty pocity
Po nich všechno rozbitý
Zůstává, něco navždy
Jako pocit vraždy
Ani tomu kto je spůsobil
Bych nepřála
Aby tenhle pocit působil
v něm
Možná by jen
stačilo kdybych se nebála

Tamara Suttová

stupnica

utkvené piesne
pletú jazyk
do zvučného venca
volá
ved'
žáner nástroje noty
ladia
znie
z tvojich slúchadiel
neznámy skladateľ
ma mίňa
hrá
môj kláves a jeho struna
neprehlušujú sa:
1. plynúce línie
2. vytvorený celok
muž a žena

(iba ž a nijaké peter a petra
umelec a umelkyňa
netreba)

Terézia Markusková



SENTENCIA Literárny večer

Upokojujúca komorná atmosféra a vzduch s jemnou vôňou sušenej levandule, sviečok a čaju. Aj takáto je akcia, ktorá bola snom dvoch účastníčok mentoringového programu Priestor pre rozvoj Zinky Paľovovej a Lenky Bublavej. Ako samy povedali: „Sú to naše zhmotnené pocity“. A tak vznikla Sentencia.

Priestor pre ľudí, ktorí chcú predstaviť úryvky od svojich obľúbených autorov alebo svoju vlastnú tvorbu. Pozývame všetkých milovníkov literatúry a už teraz sa na vás tešíme aj na osobných stretnutiach.

VATA PEXESO

je ukážkou práce umenia z nášho regiónu, ktoré si môžete vychutnať doma s rodinou, v bare s kamošmi či počas prestávky v škole.

Obsahuje 12 umeleckých diel štyroch autoriek zo Serede a z blízkeho okolia. Hľadajte pár ku grafike seredskej niklovky vytvorenej pre kampaň Z čiernej na zelenú od Anety Zedníkovej. Inšpirujte sa kaligrafickým perom od Frederiky Kurbelovej Fačkovcovej alias EllaJohnes. Zapozerajte sa do malieb Ester Hvojníkovej a Sáry Paldanovej.



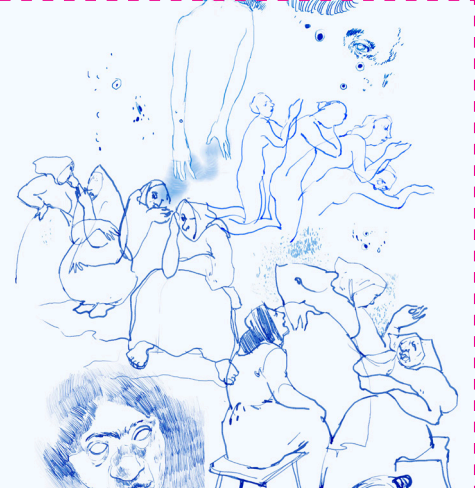


Triariš
pař. sa
wierzdy
hanbia

Nastav si
HRANICE

a vítaj v
svete bez
úNAVY!

Keby ženy
křitli,
Ty si
celá lůka



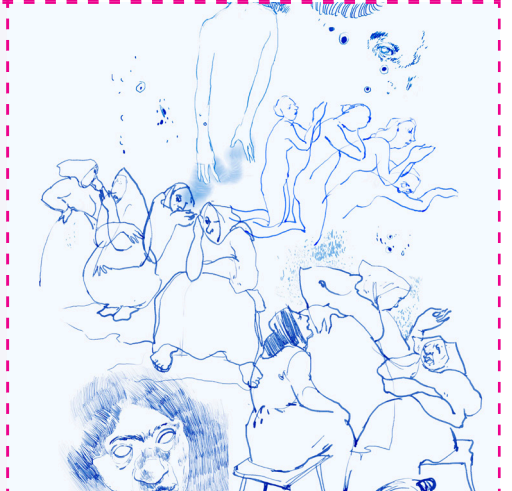
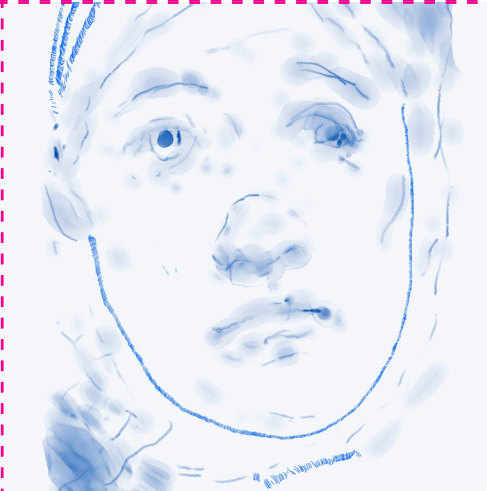
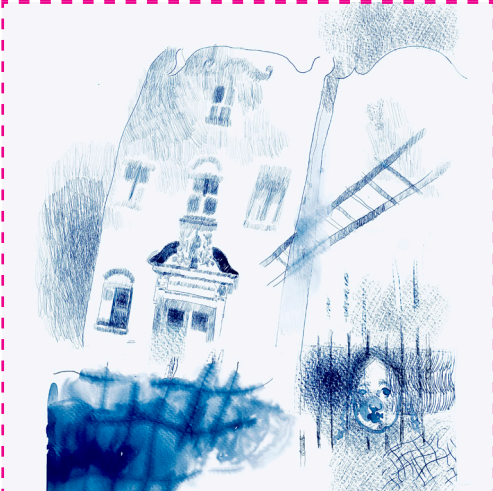


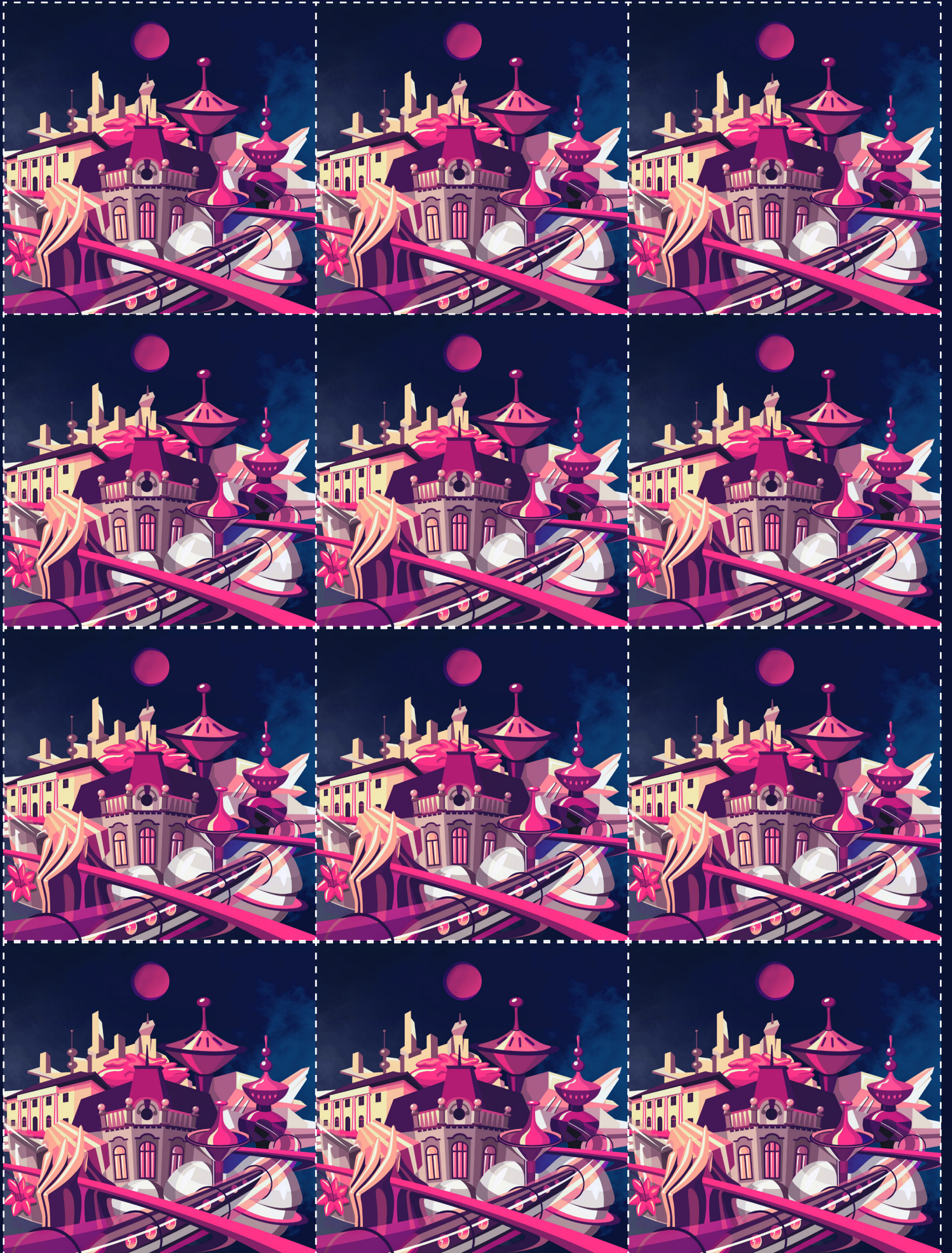
Triariš
pař. sa
wierzdy
hanbia

Nastav si
HRANICE

a Vitaj v
svete bez
vNAVY!

Keby ženy
křitli,
Ty si
celá lůka



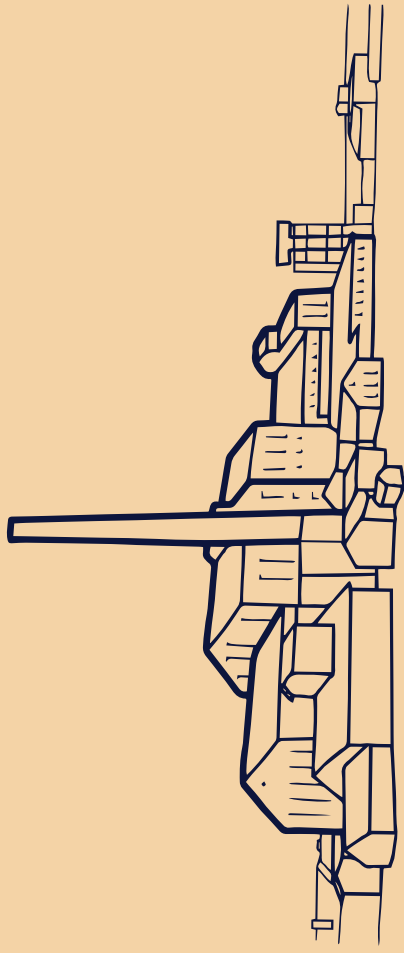


SOCHA LEGIONÁRA



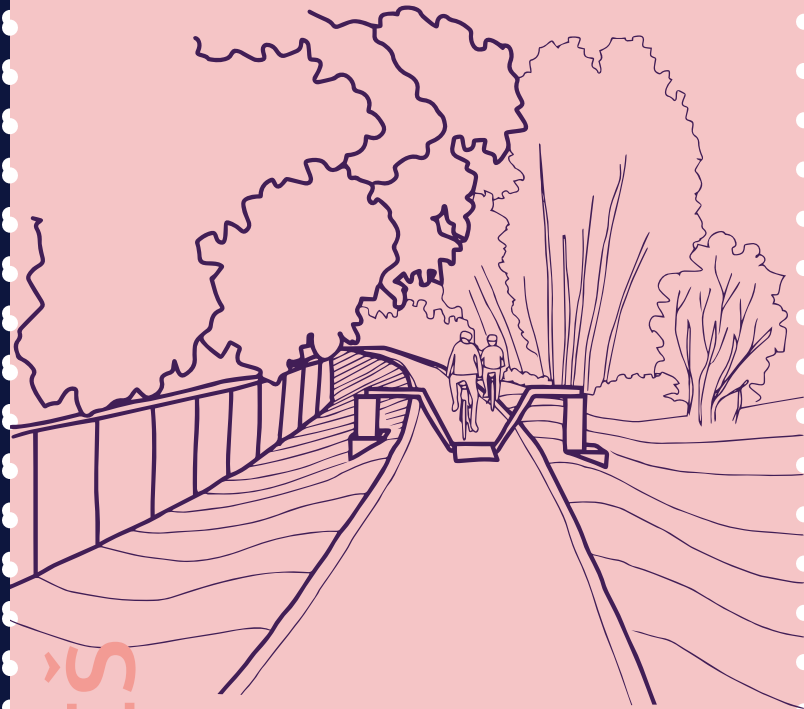
Jednou zo záhad Serede sa stala socha, ktorá stála na česť bojovníkov v prvej svetovej vojne. Komunistom sa nepozdávala, podľa ich slov bola „ideologicky závadná“, a tak mala byť v roku 1959 premiestnená. Nikto od tých čias nevie, kam sa 6-metrová socha stratila.

PALESTÍNA



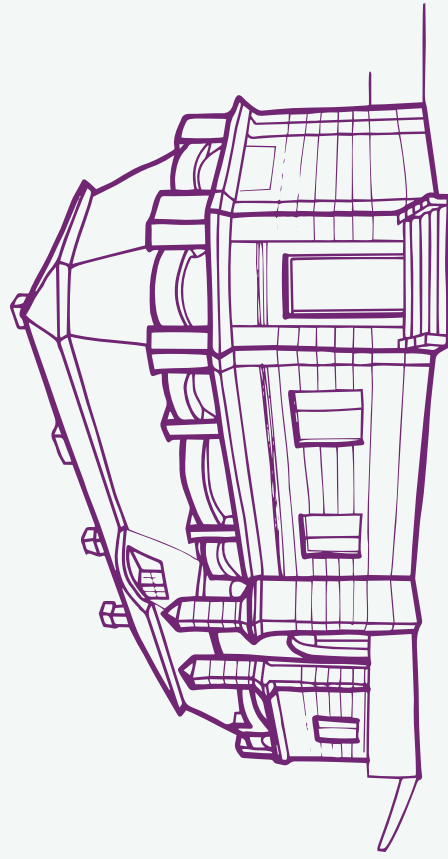
Prvé sídlisko v Seredi, ktoré vyrástlo pre zamestnancov seredského cukrováru, domáci nazývali Palestína. Stalo sa tak ešte pred prvou svetovou vojnou. Byty dodnes stoja a slúžia občanom. Pôvodnú budovu cukrováru dali postaviť Esterházyovci v roku 1845, dnes v nej pokračuje výroba kávovin.

TÍTES

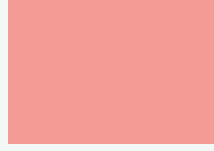


Nárečové pomenovanie títeš pochádza z maďarského slova töltés – násyp. S jeho výstavbou sa začalo v roku 1895, rok po tom, čo Sered' zasiahla veľká povodeň.

ŽIDOVSKÉ KÚPELE



Židovské kúpele – mikve, dnes národná kultúrna pamiatka, je už iba spomienkou na židovskú komunitu žijúcu v Seredi. Budova bola postavená na začiatku 20. storočia. Dnes v nej očistiu nájdeme iba v podobe studeného čapovaného.



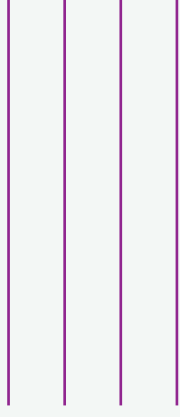
pre:



grafika: Titeš, pre projekt Sered'z.o pripravila Frederika Kurbelová Fatková



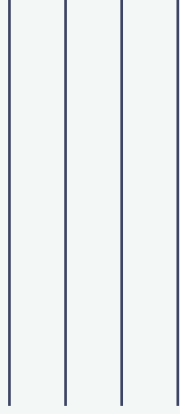
pre:



grafika: Židovské kúpele, pre projekt Sered'z.o pripravila Frederika K. Fatková



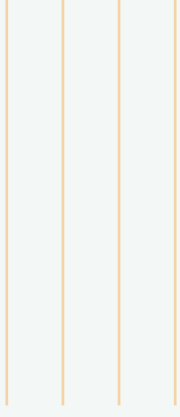
pre:



grafika: Legionár, pre projekt Sered'z.o pripravila Frederika K. Fatková



pre:



grafika: Palestína, pre projekt Sered'z.o pripravila Frederika Kurbelová Fatková

VATA POHL'ADNICE

sú adaptáciou grafík vytvorených pre projekt Sered' 2.0 od grafičky Frederiky Kurbelovej Fačkovcovej alias EllaJohnes.

Projekt v 10 kartičkách predstavuje kroky, ktoré sú potrebné na realizáciu vlastného mestského zásahu. Kartičky obsahujú aj zaujímavosti z ulíc Serede, ktoré môžete poukladať na interaktívnu mapu. Môžete ich získať počas susedských piknikov alebo v KC PRIESTOR.

MY
sme tu



Pracujú s ľuďmi, ktorým sa spoločnosť obracia chrbtom, rozvíjajú komunity, inšpirujú začínajúcich umelcov v ich tvorbe, komunikujú dôležité témy spoločnosti formou umenia, vyrábajú produkty vo svetovej kvalite.

Aj takí sú tu. Ľudia zo Serede a jej najbližšieho okolia.



Svet menia k lepšiemu ľudia, ktorí robia svoju prácu slobodne

autor: Zuzana Šutová

fotografie: Stanislav Klačanský a archív Slobodného vinárstva

Slobodní vinári, teda Mišo, Agnes, Andrea a Katka. Žijú a pracujú v Zemianskych Sadoch, na pôde, ktorá pred viac ako sto rokmi patrila ich predkom. Svoje vína zasvätili naturálnej výrobe a napriek tomu, že slovenská verejnosť ich vína ešte len spoznáva, reštaurácie od Londýna po New York párujú Slobodné víno k svojim chodom. Agnes a Katka nám porozprávali o svojej netradičnej ceste.



**SLOBODNE
VINA RSTVO**

Väčšina ľudí vôbec netuší, čo všetko bolo pridávané do vína, ktoré pijú. Najlepšou cestou je preto poznať vinára, od ktorého víno kupujete a tiež spôsob jeho práce.

Niektorí vinári sa k remeslu dostanú náhodou, pri zmene kariéry, iní remeslo zdedia. Ako to bolo vo vašom prípade?

A: V období prvej republiky hospodárili na Majeri naši predkovia. Pestovali vo veľkom tabak, hrozno a vyrábali víno, ktoré bolo obľúbené aj v Prahe. Po revolúcii v roku 1989 sa statok vrátil späť našim rodičom, ktorí sa rozhodli v tejto prerušenej tradícii pokračovať. Tak začala novodobá história našej farmy. Dnes tu žijeme celá rodina, hospodárime spoločne a snažíme sa nadviazať na vinársku tradíciu, aj keď pôvodne boli naše profesionálne životy nasmerované úplne inam.

Venujete sa výrobe naturálnych vín. V čom sú iné ako vína vyrábané tradičným postupom?

A: Sme členmi spolku Autentista Slovakia, ktorý združuje vinárov vyrábajúcich nízkozásahové alebo autentické vína. Pravidlá sú pomerne jednoduché, vinohrad obhospodarujeme ekologickým spôsobom a pri výrobe a zrení vína nie sú povolené žiadne prídavné enologické látky, okrem malého množstva siričitanov pred fľašovaním. Dalo by sa povedať, že používame tradičné metódy výroby skombinované s poznaním 21. storočia.



Veríme, že práve takýmto spôsobom vznikajú vína, ktoré sú skutočne slovenské a vysoko kvalitné.

Víno je jediná potravinu, ktorá nemá na etikete uvedené zloženie, a preto väčšina ľudí vôbec netuší, čo všetko bolo pridávané do vína, ktoré pijú. Najlepšou cestou je preto poznať vinára, od ktorého víno kupujete a tiež spôsob jeho práce.

Boli naturálne vína vašou prvou voľbou?

A: Napriek tomu, že sme z rodiny, v ktorej sa vždy robilo a pilo vlastné víno, nikdy sme si nemysleli, že to bude naša profesionálna cesta. Na začiatku nám radil kamarát vinár, ktorému patrí nesmierna



vd'aka za naše prvé kroky. Tiež sme používali selektované kvasinky, enzýmy a látky, ktoré majú takpovediac "krášliť" víno.

Prečo ste sa nakoniec rozhodli venovať sa naturálnym vínam?

A: Boli sme veľmi zvedaví. Veľa sme čítali, zaujímali sa, čo sa deje vo svete a učaroval nám svet nízkozásahových vín, ktoré boli už neprehliadnutel'nou súčasťou vinárskej scény (tzv. minimal-intervention wines).

Víno sa na Slovensku týmto spôsobom robilo voľakedy, ale po revolúcii nastala doba modernizácie slovenského vinárstva a synonymom kvality sa stali skôr technologické moderné vína, takže aj malí

vinári sa snažili získať nad svojimi vínami kontrolu a dokázať ponúknuť voňavé vína, ktoré si slovenský trh žiadal.

My sme od začiatku čiastočne skúšali aj tradičné, spontánne kvasenie, ale odvahu k tomu, aby sme takto presmerovali celú produkciu nám dodali Zsolt Suto a Tibor Melecsky z vinárstva Strekov 1075, ktorí v tom čase tvorili prvé vedome autentické vína na Slovensku.

Tento rok sa aj vd'aka vášmu úsiliu podarilo zmeniť právnu úpravu obmedzujúcu na Slovensku predaj naturálnych vín. Aká je situácia teraz?

K: Predovšetkým ďakujeme za to, že viac ako 2700 ľudí verejne podporilo našu

hromadnú pripomienku k návrhu novely vyhlášky k vinárskemu zákonu. Len vďaka tomu sme dokázali vstúpiť do medzirezortného pripomienkového konania a brániť v prijatí nezákonných návrhov zmeny vyhlášky.

Náš boj ale pokračuje. V súčasnosti sa totiž pripravuje úplne nový vinársky zákon, a tak ide znovu o všetko. Čo sa týka našich troch vín, ktoré Štátna veterinárna a potravinová správa stiahla koncom minulého roka z trhu, tento spor sme vyhrali a oba rizlingy (Interval 104 a Eggstasy) ako aj frankovku (Malý Majer) môžeme opäť predávať.

Prečo boli slovenské naturálne vína sťahované z predaja a označované za nevhodné?

hrozna. Na Slovensku sú často prirodzené vlastnosti autentických vín (ako napr. kalnosť, iné farby, vône alebo chute týchto vín) odmietané ako údajné chyby vína.

Dúfam, že poctivosť našej roboty nakoniec zvíťazí a budú pribúdať ľudia, ktorí si pôvodné vlastnosti vína obľúbia podobne, ako si ľudia obľúbili napríklad prirodzené vlastnosti remeselných pív.

Štát by nemal určovať, ako má víno vyzeráť, voňať a chuť, a keď nespĺňa zažitú predstavu o bielom, ružovom alebo o červenom víne, tak ho jednoducho zakáže. Zákazník si víno vyberie podľa vlastného vkusu a s dôverou v jeho výrobcu. Pretože dnes už ľuďom nie je ľahostajné, či potravina je alebo nie je vyrobená trvalo udržateľným spôsobom.

Dva rizlingy, ktoré nám Štátna veterinárna a potravinová správa zakázala predávať ako chybné, boli hodnotené zlatými medailami medzinárodnou porotou na súťaži Prague Wine Trophy.

K: Štátna veterinárna a potravinová správa označila naše vína ako chybné, pretože neboli číre, nemali bežnú farbu a mali oxidatívnu vôňu a chuť. Nikto sa hlbšie nezaoberal metódou výroby týchto vín. Nestačila naša argumentácia, že vytýkané vlastnosti sú pre vína kvasiace v kontakte so šupkami hrozna prirodzené.

Senzorické hodnotenie vína je subjektívne. To dokazuje aj fakt, že práve dva rizlingy, ktoré nám Štátna veterinárna a potravinová správa zakázala predávať ako chybné, boli hodnotené zlatými medailami medzinárodnou porotou na súťaži Prague Wine Trophy.

Naše vína nepredstavujú žiadne zdravotné riziko, práve naopak, pochádzajú zo zdravej suroviny - ekologicky dopestovaného

Paradoxom je, že keď sa pozrieme do zahraničia, autentické vína sú vyhľadávaným trendom u gurmánov. Čím to podľa vás je?

A: Áno, vyzerá to tak, že dnes sa mnohé slávne reštaurácie ovenčené michelinskými hviezdami obracajú k naturálnym vínam. Myslím si, že špičkových šéfkuchárov zaujíma hlavne schopnosť vína byť rovnocenným partnerom pri párovaní s jedlom a naturálne vína na to majú vďaka svojmu osobitému charakteru skvelý predpoklad. Dnes je to viac o zážitku z chutí, ako o tom, kto položí na stôl slávnejšie a drahšie víno.

Nízkozásahový spôsob výroby prináša veľkú osobitosť vín, čo je prirodzené, keďže v oveľa väčšej miere sa prejavujú špecifiká daného





MY SME TU

vinohradu, ročníka a prístupu vinára. To je podľa mňa aj dôvod rastúceho záujmu o tieto vína. Dnes je jednoduchšie vyrobiť Sauvignon, ktorý sa bude ponášať na slávny Sauvignon z Nového Zélandu, ako byť verný vlastnému vinohradu a uspieť s vlastným štýlom. Keď sa to však podarí, záujem je veľký.

Vám sa to podarilo. Vaše oranžové vína sa nedávno dostali do výberu 30 najlepších vín na svete v prestížnom anglickom časopise Decanter. Ako sa niečo takého podarilo?

A: Sami sme skoro odpadli, keď sme sa to dozvedeli. Britský magazín Decanter roky pravidelne čítame a naše víno zaradené do jeho výberu je splnený sen. Je to doposiaľ náš najväčší úspech, ale považujeme to aj za úspech slovenského vinárstva ako takého, keďže je to prvé slovenské víno, ktoré bolo v takomto výbere Decantera zmienené.

Výber zostavoval uznávaný someliér Simon Woolf, ktorý pred dvoma rokmi napísal knihu Amber Revolution o oranžových vínach. V tejto knihe mapuje históriu aj súčasnosť vín prekvášaných na šupkách a naše vinárstvo tam spolu s ďalšími spomenul v rámci predstavenia slovenskej scény. Pri tejto príležitosti mal možnosť ochutnať naše vína a stretli sme sa tiež na výstave vín La Dive Bouteille vo francúzskom meste Saumur, kde sme posledné dva roky vystavovali.

Vidíte aj na Slovensku po tomto úspechu zvyšujúci sa záujem o vaše vína, prípadne o naturálne vína vo všeobecnosti?

A: Na náš vinohrad a vína sme sa od začiatku snažili pozeráť v medzinárodnom kontexte. Navštívili sme s vínami mnoho vinárskych veľtrhov a degustácií v zahraničí a podarilo sa nám stretnúť partnerov, ktorí chceli s našimi vínami pracovať. Dnes sa naše vína predávajú v mnohých krajinách a export tvorí podstatnú časť nášho



^ Slobodní vinári vo svojom víne reflektujú aj históriu svojej rodiny. Víno Partisan Cru je pamiatkou na starého otca Eduarda a jeho brata Petra, ktorí sa zapojili do boja partizánov proti fašistom. Tých však nahradili komunisti a svoju pôdu získali naspäť až takmer po 100 rokoch.

MY SME TU

predaja.

Nikdy sme však nechceli byť vinárstvom, ktoré celú svoju produkciu predá mimo Slovenska. Autentické vína majú silný lokálny charakter a snažili sme sa osloviť aj slovenských vínomilcov. Zúčastňujeme sa regionálnych trhov a degustácií, aby sme osobne predstavili spôsob našej výroby a naše vína.

Dnes už vidíme posun aj na Slovensku. Ľudia sa začínajú orientovať vo veľkej ponuke vín, mladí ľudia oveľa viac sledujú dianie vo svete a spoznávajú rôzne chute. Podobne ako vo svete piva ich neprekvapí, keď je víno nefiltrované alebo je napríklad oranžové. Svedčí o tom aj masívna verejná podpora našej

pripomienky, ktorú spomínala Katka. Ako brzda sa skôr začína javiť systém, ktorý je zabehnutý a mnohým hráčom na strane obchodu vyhovuje.

Kam by ste vinárstvo na Slovensku chceli svojim iným prístupom posunúť?

A: Rozhodli sme sa venovať celý svoj život slovenskému poľnohospodárstvu a vinárstvu. Prispôbili sme tomu svoje rodiny a životy a chceme to robiť naplno. Naším cieľom nie je meniť slovenské vinárstvo. Naším cieľom je hospodáriť na pôde a vyrábať autentické vína zo Zemianskych Sadov.

Verím, že svet menia k lepšiemu ľudia, ktorí nie sú leniví a robia svoju robotu zodpovedne a slobodne.





Teraz je čas pozerat'sa a vidiet' pekné veci

autor: Miroslava Sabová Dudášová, fotografie: Dominika Behúlová, Michaela Krištof, Mária Badinská

Frederika Kurbelová Fačkovcová sa počas štúdia architektúry rozhodla pre prácu s krasopísmom a založila si vlastnú značku EllaJohnes. Najpredávanejším kúskom jej portfólia je kaligrafický balíček, jej workshopy krasopísma navštevujú ľudia po celom Slovensku. S Frederikou sme sa rozprávali, ako vníma umenie a akú rolu zohrá podľa nej v novom normále, v ktorom sa musíme naučiť žiť.

DNEŠNÁ PRACOVNÁ POZÍCIA:
žiarivý sveselný lúč

Kedy si sa rozhodla, že založíš svoju vlastnú značku?

Nepamätám si, kedy to bolo presne. Bol to skôr taký prirodzený sled udalostí, kedy sa vo mne moja tvorba vykryštalizovala do toho, že chcem, aby to bolo niečo viac než moje kreslenie, ktoré ukazujem cez Instagram.

Asi bolo prirodzene vo mne, že som chcela druhých ľudí povzbudzovať - táto črta sa vo mne viac vykryštalizovala tým, že som tvorila. Uvedomila som si, že je fajn zdieľať svoju tvorbu a povzbudzovať druhých a robiť to, čo robím, ale zároveň som si uvedomila, že sú tu druhí ľudia, pre ktorých môžem tvoriť, aby som im pomohla. Cítila som, že som možno v tvorbe o krok pred nimi a mohla som ich

tvorbou aj svojim osobným a špecifickým prístupom inšpirovať, aby sa nebáli tvoriť.

Akú rolu zohráva umenie v tvojom živote a v živote komunity, s ktorou komunikuješ v rámci značky? Zmenilo sa niečo v tvojej tvorbe kvôli koronakríze?

Umenie posúva umelca vždy, ak tvorí zvnútra. V poslednej dobe som si všimla, že umelci, ktorí tvoria aj profesionálne, majú kreatívny blok. Možno je to aj korona situáciou. Nevnímam to však, že je to niečo zlé. Jednoducho sme zastali. Korona nás zastavila. Pre mňa téma - Budúcnosť je tu - predstavuje to, že teraz v tom tichu môže prísť tá budúcnosť. V prostredí, v ktorom sa stíšime, v ktorom sa neustále niečo nedeje. Môžeme zastať a počúvať. Prežívam to teraz aj kvôli

bábätku, ale aj v tvorbe. Netvorím a cítim, že je to tak OK. Teraz na to nie je ten čas. Teraz je možno čas len sa pozerat' a vidiet' pekné veci. Umenie je v nás a nielen na nejakom papieri. Tú krásu, ktorú dokážem vidieť, je umelecké dielo, ktoré zostane v mojom vnútri.

K tomu by som chcela povzbudzovať ľudí tiež. Aby videli krásu. Keď nám niečo má dať naše umenie, tak teraz sa to tvorí. Cítim, že sa teraz pretvárajú nové veci.

Čo je podľa teba to, čo príde?

Neviem :) Pre niekoho možno nič a niekomu to ticho zmení život. Záleží, na koľko je človek ochotný otvoriť sa tomu, čo sa deje. Umelci sú väčšinou otvorení ľuďa a ochotní počúvať samých seba, tak sa to snád' dopočujú. Všeobecne si netrúfam povedať, aká bude budúcnosť.

Sledujem asi 2 alebo 3 profily a robia mi radosť, keď niečo pridajú. Ja som vždy chcela prezentovať svoju značku tak, aby to aj poslúžilo užívateľovi sociálnej siete, nielen ako odporúčania na kúpu produktu. Hľadám si cestu, ktorá nebude okukaná a prinesie niečo navyše.

Čiže ti chýba úprimnosť?

Áno. Ideme v zabehnutých koľajách, lebo sa to tak patrí. Tvárime sa, že máme všetko pod kontrolou, ale nikto to nemá pod kontrolou. Veľa ľudí je z aktuálnej situácie zmätených. Priznajme si to, že aktuálne prasto nevieme, čo môžeme očakávať. Žijeme veľmi neodhadnuteľné časy a momentálne nám situácia často zrazu ukáže, že nemôžeme naplniť plány, ktoré sme si dali.

Myslíš, že môže to byť práve umenie alebo kreativita, ktoré nám prinesú úprimnosť do našich životov?

Krása, ktorú dokážem vidieť, je umelecké dielo, ktoré zostane v mojom vnútri.

Čo by si ty chcela pre svoju budúcnosť?

Teraz je pre mňa obdobie, kedy sa veľa toho pre mňa zmenilo a je mi ťažké povedať, čo vlastne chcem. Niekedy chcem len byť doma a nič nerobiť :)

EllaJohnes sa prezentuje najviac na Instagrame, kde teraz veľmi vnímam, že sa veľa vecí robí len preto, aby sa robili. Influenceri majú svoje spolupráce, firmy robia svoje produkty, ale chýba mi v tom šťava. Ja osobne nechcem robiť veci nasilu, ani tvoriť nasilu. To ticho chcem využiť na to, aby mi ukázalo, odkiaľ tá šťava pôjde.

Určite áno, ale my umelci musíme byť odvážni, aby sme boli otvorení a otvorene hovorili o spoločnosti. Aj keď sa umelci často cítia iní ako ostatní a odtrčení od spoločnosti, tým viac jej dokážu dať, čím viac sa jej otvoria a uvedomila si, že sú jej súčasťou.

EllaJohnes značka sa prezentuje najmä na Instagrame. Ako vnímaš budúcnosť sociálnych sietí?

Budúcnosť je v tom, že sa musíme naučiť, čo sú hoaxy, a to vo všetkých zmysloch slova a vo všetkých oblastiach. Jednak sa, samozrejme, naučiť rozoznávať poplašné a nenávisťné správy, ale aj menšie blbosti, ktoré nás chcú zavádzať. Musíme sa naučiť existovať

Niektoré
obdobia

sú na rast,

ale toto je na

Rovní
v
n
v
n
v
n
v
n
v
n

MY SME TU

na internete tak, ako sme sa naučili rozprávať.

Myslím si, že klamári a blbosti budú vždy, lebo to najviac priťahuje ľudí. Často aj ja kliknem na niečo, aj keď viem, že je to blbosť. Jednoducho si to pozriem a síce to ďalej ignorujem, ale už som spravila dotyčnému ďalší klik. Bude musieť prísť silná vlna učenia sa o digitálnom svete. Naučiť sa, kedy ho brať vážne a kedy ho nebrať vážne.

Človek by to veľakrát veľmi rád vypol a môže to síce spraviť, ale nemyslím si, že je to riešenie. Pre mňa osobne je to aj zdroj príjmu, respektíve zákazníkov, takže si nemôžem dovoliť vypnúť Instagram. Cestu naozaj vidím v tom, naučiť sa s tým žiť. Aj ako spoločnosť, aj ako jednotlivci.



^ Frederikinu tvorbu si obľúbili aj budúce nevesty pre krásne návrhy kaligrafických oznámení

< Frederikin kaligrafický balíček využívajú začínajúci kaligrafi a kaligrafky, ale aj bežní ľudia v rámci psychohygieny

**Dá sa na Slovensku uživiť umením?
Bude to možné kvôli aktuálnej situácii
aj naďalej?**


Keď sa dá zaradiť predajom tatranského vzduchu vo fľaši, určite sa dá uživiť aj umením :) Ide to, len človeka musí vedieť, čo presne chce. Má to dve vetvy. Buď musím vedieť tvoriť silný message pre ľudí, ktorí budú ochotní ho počúvať, zavesiť si ho doma na stenu alebo iným spôsobom konzumovať moje umenie. Vtedy sa umelec musí naučiť aj viesť vlastný biznis. Alebo sa môžem rozhodnúť

byť súčasťou agentúry alebo väčšej spoločnosti.

Umenie je dnes všade. Všade okolo nás je reklama, ktorá je tiež umením, aj keď často môžeme diskutovať o jej kvalite :) Môžem však robiť objednávky rôzneho typu a záleží odo mňa, čoho som schopná sa vzdať a čo naopak musím mať na to, aby som bola umelkyňa.

**v Frederikine workshopy kaligrafie zožali
úspech aj v našom komunitnom centre
PRIESTOR. Zopakujeme si ich?**





Naskenuj priamo pre platbu



Priložte ruku k dielu a prispejte na obnovu portálu seredského kaštieľa na číslo účtu:

SK26 0900 0000 0051 5968 1250

Martina Hilkovičová: Nechcem úpadok. Nechcem rezignovať. Chcem priložiť ruku k dielu.

Nikdy som v občianskych aktivitách neuvažovala v súvislosti so sebou, ale aká je pridaná hodnota pre verejnosť, čo to prinesie komunite.

Po rozhovore sama so sebou som si uvedomila, že za všetko môže zvedavosť. Záujem o to, ako niekde niečo zaujímavé vzniklo. Aké boli životné začiatky významných osobností, čo predchádzalo k vzniku zaujímavých stavieb, ako vznikli nápady k vynálezom.

Aké charakterové vlastnosti viedli Coco Chanel k tomu, aby tvorila tak, ako tvorila? Ako a prečo sa práve zo všetkých bojovníkov stal Svätopluk kráľom? Ako sa podarilo Márii Terézii presadiť sa? Na tieto zvedavé otázky vie zodpovedať iba história.

Zvedavosť a nadšenie pre históriu ma priviedli ku kaštieli, v Seredi najvýznamnejšej a najstaršej stavbe, ktorú nie je možné nijako obísť. Zvedavosť formovala otázky. Prečo tu je táto budova? Ako táto budova vznikala? Čo bolo prvé? Kto bol ten, kto rozhodol o výstavbe a prečo? Hľadanie odpovedí na tieto otázky ma postupne priviedli k tomu, že som angažovaná v aktivitách na jej záchranu.

Táto stavba je neoddeliteľná súčasť toho, že Sered' existuje, že existuje v takejto podobe. Formovali ju ľudia späť so začiatkami vzniku budovania priestoru, ktorý v súčasnosti poznáme ako zámocký park a seredský kaštieľ. Je to zachovaná

stavba, ktorá má v sebe zakódovaný myšlienkový svet predchádzajúcich generácií.

Bohužiaľ, v súčasnosti nepredstavuje lichotivú vizitku našej generácie, respektíve našej a predchádzajúcej generácie. Devastácia začala po druhej svetovej vojne a v posledných tridsiatych rokoch sa devastácia extrémne zrýchliła.

S vedomosťami o udalostiach v minulých storočiach, o činoch ľudí žijúcich v kaštieli, o rôznych skutočnostiach, ktoré formovali postupne náš región, je mi nepredstaviteľne ľúto, že o tom strácame stopu. Akákoľvek činnosť alebo aj nečinnosť zostane navždy ako vizitka našej doby.

A tak vyvíjam činnosť, aby som sa nehanbila sama pred sebou, že som neurobila nič. Robím toľko, koľko ako občan dokážem. Podarilo sa opraviť bastión, ktorý sa používa pre kultúrne účely. Po diskusiách s ľuďmi s podobným zmýšľaním sme sa zhodli, že aj ďalšia malá zmena k lepšiemu je lepšia ako nečinnosť. Mnohí rezignovali, ale rezignácia znamená budúci úpadok.

Nechcem úpadok. Nechcem rezignovať. Chcem priložiť ruku k dielu.

Zbierka na obnovu portálu znamená možnosť pre každého symbolicky priložiť ruku k dielu, a to iba vyčlenením malej časti svojich financií.





Vďaka umeniu môžeme komunikovať kontroverzné témy prirodzeným spôsobom

autor: Miroslava Sabová Dudášová, fotografie: Stanislav Klačanský

Ester Hvojníková je mladá Seredčanka, ktorá svoje profesionálne smerovanie oddala umeniu. V Bratislave úspešne ukončila strednú umeleckú školu a aktuálne sa pripravuje na vysokoškolské štúdium. Mladá umelkyňa nám porozprávala, ako vidí dnešnú spoločnosť a ako vníma jej budúcnosť.

Ester, dokončila si strednú umeleckú školu so zameraním na priemyselny dizajn, počas korony si úspešne zmaturovala. V štúdiu však pokračuješ naďalej. Ako si sa po maturite rozhodovala riešiť svoju budúcnosť?

Aktuálne pokračujem na tej istej škole so zameraním na grafický dizajn. Rozhodla som sa tak preto, že ma nevzali na vysokú školu na maľbu a chcela som ďalej študovať a zlepšovať sa. Aj vďaka spolužiakom počas stredoškolského štúdia som zistila, že grafický dizajn ma veľmi baví a mrzelo ma, že som si ho nevybrala hneď. Čiže v konečnom dôsledku som aj rada, že ma nezobrali hneď po strednej na výšku. Mám rok na to, aby som si vyskúšala, ako by ma bavilo toto zameranie.

Myslíš, že vysokú školu je dnes potrebné mať? Najmä v umeleckej sfére?

Študovať je vždy dobré. Vždy ti to niečo dá a nikdy ti nič nezoberie. Ak si stojíš za svojimi názormi, prípadne cítiš, že potrebuješ odísť zo školy, tak jednoducho odídeš. Môžeš sa učiť od ľudí, s ktorými si tam v kontakte, zdokonalíš sa v technikách, inšpiruješ sa pre svoju tvorbu.

Aktuálne sa pripravujem na talentovky, pracujem na tom, aby ma druhýkrát zobrali na vysokú školu. Pre mňa to zmysel má.

Chcela by si zostať na Slovensku, či plánuješ odísť do zahraničia?

Zatiaľ mám dve alternatívy: Brno alebo VŠVU v Bratislave. Celý život ma lákalo aj "ďaleké zahraničie", ale teraz keď prišlo na lámanie chleba, chcem zostať doma. Baví ma to tu, mám to tu rada. Keď budem chcieť ísť ďalej, môžem využiť Erasmus.

Čo sa zmenilo, že si sa rozhodla zostať bližšie k domovine?

Počas roka dosť cestujem a rada sa vraciam domov. Mám tu rodinu, rada sa vraciam za kamarátmi. Nehovorím, že v budúcnosti niekedy nezmením názor, ale aktuálne si uvedomujem, ako to tu mám rada a chcem tu bývať.

V čom si myslíš, že Slovensko potrebuje umelcov?

V inej perspektíve. Niekedy je dobré pozrieť sa na veci srdcom a vyjadriť ich tak. Páčilo sa mi napríklad, ako sa ženy umelkyne vyjadrovali k pochodu za život, respektíve k reprodukčným právam. Vďaka umeniu sa mohla komunikovať veľmi kontroverzná

Niekedy nemôžem zostať ticho, musím sa vyjadriť sa a stáť si za svojimi myšlienkami.

téma prirodzeným spôsobom. To milujem na umení. Ako prirodzene dokáže odkomunikovať kontroverziu.

Povieš aj konkrétne, o čo išlo?

Ja som urobila menštruačnú plachtu, ktorá vznikla spoluprácou s viacerými ženami, ktoré zvečnili svoje odtlačky na plachtách. Veľa ľudí to môže vnímať ako niečo kontroverzné. Viacerí mi to odsúdili, ale stretla som sa aj s pozitívnymi reakciami. Pre mňa ide o veľmi prirodzenú súčasť života. Umenie dokáže byť veľmi úprimné a reálne. Takémuto umeniu by som sa chcela venovať aj v budúcnosti.

Reprodukčné práva sú veľmi aktuálna téma tohto roka. Aký je zatiaľ pre teba celkovo rok 2020?

Zatiaľ je to asi najintenzívnejší rok. Tým, že sme veľa času trávili doma, mala som dostatok priestoru byť sama so sebou. Dobré mi padlo, že aj keď som už nechcela byť sama so sebou, musela som. Prichádzalo veľa myšlienok, veľa podnetov zvnútra, veľa som maľovala a tvorila. Našla som si nové cestičky, utriedila myšlienky, naučila sa veľa o sebe.

Čo nové si sa naučila?

Že niekedy nemôžem zostať ticho, ale musím sa vyjadriť a stáť si za svojimi myšlienkami. Niekedy musíme jednoducho otvoriť si hubu a nebyť iba tichý pozorovateľ. Ale stále sa to učím. Niekedy mám silnú tendenciu utiahnuť sa a iba sledovať.

Dokážeš sa plnohodnotne vyjadriť práve cez umenie?

Áno. Všimla som si to práve, keď som bola sama. Mala som potrebu vyjadrovať najmä svoje pocity a veľa svojich stavov, o ktorých som pred tým mlčala, som zrazu preniesla na plátno. Odfotila som to a postla na Instagram a cítila som, ako som sa otvorila, a to aj negatívnym emóciám. Vďaka tomu som zistila, že ich majú aj iní ľudia, je to prirodzené a nemusím sa za ne hanbiť.

**Veľa svojich stavov,
o ktorých som pred
tým mlčala, som zrazu
preniesla na plátno.
Pomohlo mi to otvoriť sa.**



Sociálne siete sa v poslednej dobe berú ako nebezpečný spúšťač negatívnych emócií. Tebe naopak pomohli sa s nimi vyrovnat'?

Nie priamo. Viac mi pomohlo, keď som už mohla byť s priateľmi v osobnom kontakte, ukázala som im maľby, mohli sme sa o nich porozprávať a vymeniť si názory či myšlienky naživo.

Spomínala si, že rok 2020 bol pre teba zatiaľ najviac intenzívny. Ako vidíš svoje ďalšie roky? Ateliér, všade plátna a štetce?

Nemám rada túto otázku :) Snažím sa netvoriť si jasné vízie v hlave. Zatiaľ viem, že chcem ísť na vysokú školu na maľbu, na tom makám, aby som sa tam dostala. Uvidíme, čo bude ďalej. Nerozmýšľam zatiaľ nad nejakou svojou značkou alebo ateliérom. Sústredím sa teraz na školu a tam sa budem snažiť byť otvorená a skúšať veci, čo ma budú baviť. Možno ma nasmerujú aj ľudia, ktorých stretnem a možno z nás naozaj vznikne kolektív pod spoločnou značkou. Nebránim sa tomu, čo príde. Chcem si užívať cestu, ktorá vedie k tej budúcnosti

Okrem toho, že si umelkyňa, si aj členka združenia Mladá Sereď, dobrovoľníčka v Priestore. Okrem teba si všímam aj ďalších mladých ľudí, ktorí tvoria a zároveň sú aktívni vo svojich komunitách. Vnímaš to aj ty?

Pre mňa je umelec ten, kto viac cíti. Túto schopnosť môže využiť kdekoľvek. Keď niekto rád vysádza kvety a chce sa tvorivo vyžiť, môže vzniknúť malý projekt ako Zelený priestor. Takisto Vata fest je výplod umelcov. Umelci môžu spájať viac oblastí dokopy, čím dokážu spojiť aj ľudí.







Strach mávam veľmi často, ale nie o seba, ale o klientov

autor: Eva a Ema Mančíkové, fotografie: Miloš Štefanka

Je štatutárom a garantom služieb v Združení STORM, ktoré pôsobí v Seredi, v Nitre, v Trnave a vo Zvolene. Spolu so združením pôsobí ako poradný orgán ministerstva zdravotníctva v oblasti drogovej problematiky. Tému, ktorej sa väčšina z nás venuje iba v internetových diskusiách, zasvätil celý svoj profesijný život. Aké je to pracovať s drogovými závislými osobami alebo osobami v sex-biznise nám porozprával Pavol Ščasný.

Prečo si začal so sociálnou prácou v Združení STORM?

Pochádzam zo Serede – „z Majíra“. Počas mojich stredoškolských rokov sme sa pri pive občas rozprávali, aká je tá Sereď zlá. Klasické krčmové reči, ale nikto sme nemali riešiteľný postup, ako to zmeniť. Tak reči zostali rečami...

Počas výšky, v bakalárskom ročníku, k nám na prednášku prišli starší študenti. Predstavili združenie a hľadali nových ľudí. Za pár mesiacov som už chodil do terénu v Trnave, kde som aktívne pracoval ďalších 7 rokov a občas to robím aj teraz.

A neskôr pri ďalších krčmových rečiach som mohol povedať, ako a čo sa dá robiť. Síce práca s užívateľmi je na dlho, ale významné sú aj malé kroky. A miliónkrát lepšie ako len reči pri pive :)

Aký vplyv mala práca v STORME na teba a na tvoj život?

Najväčší v mojom živote dospeláka. Začínal som v mojich 23 rokoch, kedy je málokto profesionálne profilovaný alebo vie, čo chce a ako chce robiť.

V združení je to neustály profesijný rast. Najskôr som sa učil základy ako drogy, špecifiká sex-biznisu, ošetrovať, komunikovať s klientmi, správne realizovať školskú prevenciu a plno iného. Neskôr som sa učil, ako prednášať na odborných konferenciách, ako komunikovať so štátnymi organizáciami a zástupcami alebo aj ako vydávať časopis pre klientov a spravovať sociálne siete.

V posledných dvoch rokoch sa stále učím, ako manažovať projektovo, ale aj finančne celé združenie. Nikdy som si nevedel predstaviť manažovať 20 pracovníkov, programy v 4 mestách (Sereď, Nitra, Zvolen, Trnava), 2

nízkoprahové centrá. Pod týmto všetkým sa skrývajú stovky menších úloh, ktoré však majú veľký význam a pri neriešení aj dôsledky.

V združení som sa naučil zodpovednosti za všetko a že moje pohodlie (voľný čas, mzda, súkromie...) je na poslednom mieste. Dôležitejší sú všetci ostatní STORMáci, bez ktorých by som nezvládol nič. Majú na mňa obrovský vplyv, keďže nie STORM ma všetko naučil, ale ľudia, ktorí tu boli alebo sú. Učíme sa navzájom, občas aj na vlastných chybách, ale to je pochopiteľné. Nikto sme nespádli učení a už vôbec sme nevyšli z vysokých škôl ako hotoví profesionáli.

Samozrejme, najväčší vplyv mala na mňa Andrejka Hugáňová Kosírová, ktorá vedie združenie 13 rokov. Trávili sme spolu veľmi veľa času, tak som mal priestor odkukávať, učiť sa a bol som vedený k samostatnosti a k vlastným krokom.

Združenie STORM ovplyvnilo aj môj súkromný život. Prestáhol som sa do Nitry, spoznal som stovky šikovných ľudí, absolvoval som desiatky odborných konferencií a vzdelávaní. Mal som možnosť získať zručnosti, ktoré mi pomáhajú aj pri mojich iných projektoch alebo v iných združeníach, v ktorých figurujem ako dobrovoľník.

S akými typmi a príbehmi klientov sa stretávaš? Utkvel ti nejaký konkrétny v pamäti?

Najčastejšie sú to aktívni užívatelia drog a osoby pracujúce v sex-biznise. Často som aj so študentmi základných, stredných aj vysokých škôl, čo sú tiež naši klienti, keď realizujeme prevenciu na rôzne témy. Stretávam veľa zaujímavých ľudí aj počas festivalov, na ktorých zastrešujeme taktiež prevenciu.

Čo človek, to individuálny príbeh.



V Združení STORM kladieme dôraz na etiku sociálneho pracovníka a anonymitu klienta, tak nechceme hovoriť ani o jednom. Ide o ľudský príbeh, ktorý by sa nemal komunikovať len zo zaujímavosti alebo na marketingové účely. Klient nám zverí svoj príbeh s cieľom, aby sme mu pomohli písať nasledujúce strany svojej knihy. Všeobecne môžeme povedať, že väčšina našich klientov sa nechce správať rizikovo, aktívni užívatelia drog už nechcú užívať. Nerobia to kvôli tomu, že chcú, ale kvôli tomu, že už musia. Žijú život drogy a nie svoj, a to si uvedomujú. Zároveň viacerí sa snažia zmeniť, čo vidím celých 10 rokov. Spoločne s klientom kráčame *krok vpred* ich individuálnou rýchlosťou.

Ako práca združenia ovplyvňuje spoločenstvo ľudí okolo týchto skupín?

Snažíme sa znižovať sociálne, zdravotné aj právne dôsledky rizikového správania našich klientov. V jednoduchosti to znamená, že napríklad meníme použité injekčné striekačky za nové. Klienti nám prinášajú ich použité ihly ale aj tie, ktoré nájdú po zemi v meste. Bezpečne ich vhodia do nádoby, ktorá neskôr putuje do spaľovne zdravotníckeho a infekčného odpadu. My im za to vydáme rovnaké množstvo, ako priniesli.

Ak by si niekto nechal a používal špinavú ihlu, zvyšuje riziko nakazením sa žltáčkou alebo vírusom HIV a ešte ju možno niekomu požičia a riziko sa zvyšuje. Takto chránime jeho zdravie a chránime aj



**Čo človek, to
individuálny príbeh.
Klient sa nám zverí
iba s cieľom, aby
sme mu pomohli
písať nasledujúce
strany svojej knihy.
Žije život drogy a
nie svoj a to si aj
uvedomuje.**

náklady štátu, ktoré by musel investovať na jeho drahú liečbu. Chránime takto aj obyvateľov miest od voľne pohodených potenciálne infekčných ihliel. Len v Seredi takto ročne zlikvidujeme cca 40 000 použitých ihliel, ktoré by inak mohli byť hodené do bežného smetného koša a ohroziť tak pracovníkov komunálnych služieb.

Snažíme sa chrániť aj psychické zdravie rodinných príslušníkov užívateľov ilegálnych drog alebo experimentátorov. Pre všetkých ponúkame zadarmo a anonymne poradenstvo každý štvrtok v kontaktnom centre ZÓNA v poliklinike v Seredi (v priestoroch bývalej rehabilitácie, respektíve pod detským oddelením) od 10:00 do 13:30 alebo každý deň telefonicky na 0905 943 229.

Ako prebieha práca v teréne? Nemáš z nej niekedy strach či rešpekt?

Do terénu chodíme dvaja kvôli bezpečnosti, ale aj kvôli spolupráci a efektívnosti. Do Serede chodíme každý piatok vo večerných hodinách. Počas služby vydávame zdravotnícky materiál (obväzy, ihly, kondómy, vreckovky....) na znižovanie škôd v dôsledku užívania drog alebo práce v sex-biznise. Zároveň sa s klientmi rozprávame o téme, ktorá je pre nich dôležitá v danú chvíľu.

Lahko sa nám môže stať, že počas dvoch hodín počujeme 17 rôznych príbehov a otázok. Môžu to byť témy od počasia a s tým spojené komplikácie, cez domáce násilie, tehotenstvo, nástup do väzenia, súdy, starostlivosť o deti, dedičstvo, doklady,

pohlavné a iné choroby až po to, ako sa dostať na psychiatriu a iné typy liečby, ako začať splácať dlhy, ako sa skontaktovať s rodinou. Samozrejme, veľakrát to je veľmi vážna téma na pár minút a po chvíli prichádza ďalší klient, čo je veľmi náročné pre pracovníkov.

Často sa nám stáva, že sa s klientmi zabavíme, zasmejeme, povieme si, čo sa v životoch deje aj nám, ak sa pýtajú. Takto máme rovnocenný vzťah bez nadradenosti, ako sa to stáva hlavne v štátnych službách. Strach mávam veľmi často, ale nie o seba, ale o klientov.

Keď sa teraz prejdeš po Seredi, vidíš nejakú zmenu v porovnaní s tým, v čom si vyrastal?

Samozrejme. Mesto sa mení minimálne po vizuálnej stránke. Pamätám si na starú autobusovú zastávku, kde sme nachádzali rôzne zaujímavosti – ihly, kondómy, oblečenie, exkrementy... Toto je pre mňa veľmi dôležitý, a nebol by jediný, príklad. Rozmýšľam však, ako to je pri nevizuálnych zmenách. Aj napriek všetkým zásahom polície, vyhrážkam Spišiaka a iných policajných prezidentov v meste stále funguje biznis s drogami.

Mám triezvy pohľad na problematiku. Drogy tu boli a vždy budú, to nezmeníme. Môžeme minimalizovať ponuku, znižovať dosah dílerov, ale to sa za celé tie roky nepodarilo. Síce v médiách vidíme kroky polície ale... tie sledujeme v združení 10 rokov, no klientov to málokedy reálne ovplyvnilo.

Ty si bol v Seredi spoluzakladateľ KC PRIESTOR, ktorý združuje mladých aktívnych ľudí. Čo si od toho na začiatku očakával a ako sa na to pozeráš teraz?

Na začiatku sa mi veľmi páčila predstava spolupráce troch združení, ktoré mali chuť tvrdo pracovať a pomáhať si. V sociálnej práci je veľmi dôležitá práca s komunitou,

čo vízia PRIESTORU spĺňala. Zároveň som chcel byť pri vzniku niečoho nového, čo mestu môže pomôcť a mohol som využiť svoje zručnosti pri kreovaní priestoru, čo som sa naučil vďaka Združeniu STORM.

Teraz sa na PRIESTOR pozerám trošku z diaľky, nerealizujem vlastný projekt. Čo hodnotím ako to najlepšie, čo sa mohlo stať. Víziou bola aj udržateľnosť a spoluzodpovednosť obyvateľov mesta k svojmu priestoru. Či už fyzickému alebo psychickému, alebo k tomu nášmu PRIESTORU. A to sa podarilo. Veľmi sa teším, že žije svojim vlastným životom, pridávajú sa noví dobrovoľníci so svojou víziou. Nie ste len dobrovoľníckou organizáciou, ale meníte komunitu v meste, ponúkate iný pohľad obyvateľom na mestský priestor.

To, čo “funguje roky a robí sa roky”, nie je vždy najlepším riešením, ale skôr pohodlným.

To, čo „funguje a robí sa roky“ nie je vždy najlepším riešením, ale skôr pohodlným. PRIESTOR vychádza zo svojho pohodlného života a snaží sa o malé-väčšie zmeny. Za týmto všetkým vidím desiatky dobrovoľníkov, ktorí by však bez Mirky Sabovej Dudášovej nemali PRIESTOR na sebarealizáciu. Ďakujem vám :)

V Nitre máš ďalší projekt Hidepark, ktorý vytvára krásnu komunitu. Čo pre teba znamená Hidepark?

HIDEPARK je pre mňa niečím, čo nedokážem dokonale popísať. Je to

MY SME TU

jednoducho priestor pre všetkých. Pre tých, ktorí nepoznáte, HIDEPARK je centrum postavené na bývalej skládke odpadu. Začínal na kúsku a po rokoch sme ho dostali do pozície jedného z najkrajších a najrozmanitejších komunitných priestorov na Slovensku.

Pôsobíme tam viaceré OZ-tká. Ja som tam s kamošmi založil ďalšie združenie HIDEPUMPA a postavili sme cyklodráhu pre deti. Moja manželka koordinuje komunitnú záhradu a organizuje vegan festy. Počas sezóny koordinári usporiadajú 60 kultúrnych podujatí počas letnej sezóny a plno iného. HIDEPARK je pre mňa miestom aj fyzického oddychu pri práci. Pri nekonečnom prenášaní a lopatovaní vždy niečoho iného a niekedy toho istého, vždy viem, prečo to robím a som veľmi rád, že výsledok nakoniec poslúži stovkám (tisíckam za tie roky) návštevníkom. Určite nás pridte pozrieť :)

V Sereďi ročne zlikvidujeme cca 40 000 použitých ihl, ktoré by inak mohli byť hodené do bežného smetného koša a ohrozili by pracovníkov komunálnych služieb.



Podporte prácu za bezpečnejšie mesto pre všetkých a staňte sa pravidelným darcom Združenia STORM. Pomôžete aj malým pravidelným darom v hodnote 5€.

Trvalý príkaz môžete zadať na účet Združenia STORM:

SK88 1100 0000 0026 2677 2597



DOVOLENA

Objekt
KONDOMY
od
.35€
ka
.sk



Môj majetok!
NEPOUŽÍVAŤ!

LYŽIČKU VLASTNÚ MAJ,
NIKOMU JU NEPOŽIČAJ

PIKADU



CEZ FILTER ŤAHAJ,
ŠPINU V ŇOM NECHAJ

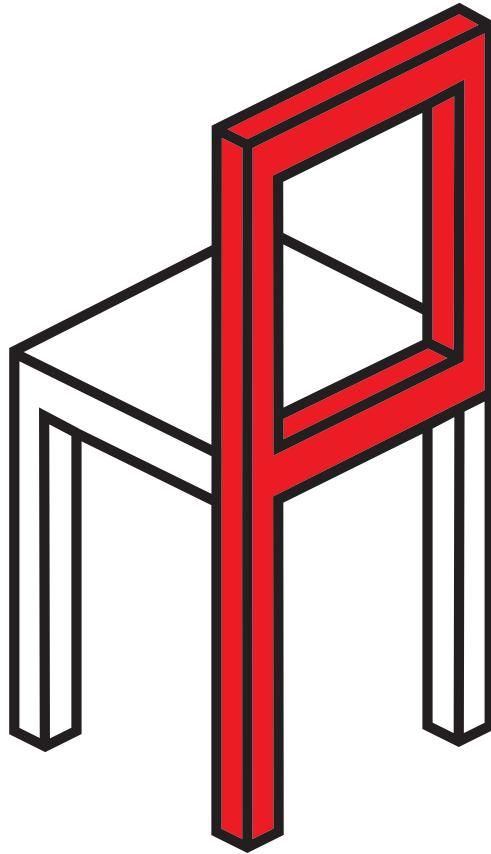
PIKADU



PRED
PO

ALKOHOLÁK PRED
BUCHÝ TAMPÓN ZA

PIKADU



PRIESTOR

V KC PRIESTOR sa môžu ľudia realizovať, načerpať novú energiu, spoznať nových priateľov a zároveň rozšíriť svoje vedomosti v oblastiach, o ktoré sa zaujímajú. Staviame na troch pilieroch, ktorými sú kultúra, rozvoj a podpora.

Podporiť naše aktivity môžete na:
www.ludialudom.sk/profil/detail/33836



Vata fest magazín vyšiel vďaka finančnej podpore mesta Sered'. Ďakujeme.

